



Iekļaušana Erasmus+ projektos: aptaujas rezultāti un organizāciju pieredze



Īstenošanas laiks: 2026. gada pavasaris

87 respondenti

Apzināt organizāciju pieredzi, izaicinājumus un ieguvumus, īstenojot iekļaušanas principus Erasmus+ projektos.



SCH
skolu
izglītības
sektors

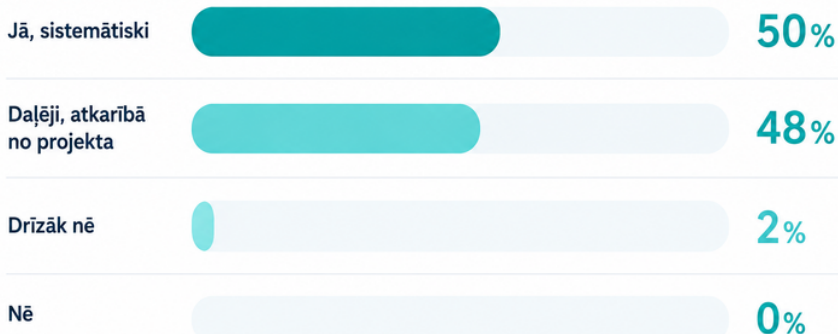
Erasmus+ programmas mērķis ir veicināt vienlīdzīgas iespējas, piekļuvi, iekļaušanu, daudzveidību un taisnīgumu visās tās darbībās.

Organizācijas un dalībnieki ar mazāk iespējām ir šo mērķu centrā. Plānojot un īstenojot projektus, organizācijām jāievēro iekļaujoša pieeja, nodrošinot daudzveidīgas dalībnieku grupas iesaisti.

Galvenās mērķa grupas ir cilvēki, kuriem ir mazāk iespēju dzīvē, kas nostāda viņus nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar viņu līdzbiedriem saistībā ar dalību programmās un/vai izglītības un apmācības sistēmās.

[Erasmus+ programmas vadlīnijas](#)

Vai jūsu organizācija apzināti plāno iekļaušanas aspektus Erasmus+ projektos?



“

Lielākā daļa respondentu apzināti pievērš uzmanību iekļaušanas aspektiem Erasmus+ projektos, tomēr sistemātiska pieeja visos projektos raksturīga tikai aptuveni pusei organizāciju.

”

Kuros Erasmus+ projekta posmos, Jūsprāt, iekļaujoša pieeja ir īpaši nozīmīga?



Iekļaujoša pieeja visbiežāk tiek īstenota dalībnieku atlases, sagatavošanas un projekta īstenošanas posmā. Mazāka uzmanība tiek pievērsta projekta plānošanai un pēcatbalsta aktivitātēm, kas liecina, ka daļā organizāciju iekļaušana vēl netiek īstenota visā projekta ciklā.

Kādi ir galvenie izaicinājumi iekļaujošas pieejas īstenošanā Erasmus+ projektos?

Galvenās tēmas, kas izriet no respondentu atvērtajām atbildēm



Grūtības identificēt dalībniekus ar mazāk iespējām

Viens no biežāk minētajiem izaicinājumiem ir savlaicīgi identificēt dalībniekus ar mazāk iespējām un apzināt viņu vajadzības. Skolēni un ģimenes ne vienmēr atklāj grūtības, sensitīva informācija par veselības stāvokli vai sociālekonomisko situāciju bieži nav pieejama, savukārt daļa jauniešu nevēlas sevi identificēt kā personas, kurām nepieciešams papildu atbalsts. Grūtības sagādā arī prognozēt, cik dalībnieku ar mazāk iespējām pieteiksies projekta aktivitātēm, tādējādi apgrūtinot nepieciešamā atbalsta un resursu plānošanu.



Ierobežota organizācijas kapacitāte

Vairākās atbildēs uzsvērts, ka iekļaujošas pieejas īstenošana prasa papildu laiku un personāla iesaisti. Individuāls darbs ar skolēniem, ciešāka sadarbība ar ģimenēm, dalībnieku sagatavošana un atbalsta koordinēšana palielina projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku slodzi. Kā izaicinājums minēts arī atbalsta personāla trūkums un ierobežoti resursi.



Nepietiekama izpratne un pieredze par iekļaušanu

Kā izaicinājumi minētas nepietiekamas zināšanas par iekļaušanas daudzveidību un praktiskās pieredzes trūkums, kā arī stereotipi un neapzināti aizspriedumi.



Skolēnu motivēšana un iedrošināšana

Būtisks izaicinājums ir panākt, lai skolēni ar mazāk iespējām pieteiktos mobilitātēm. Jaunieši bieži nejūtas pietiekami droši vai pārliecināti par savām spējām, baidās no valodas barjerām, uzskata, ka ģimene nevarēs atļauties dalību, vai nevēlas izkāpt no ierastās vides. Tādēļ skolām nepieciešams ieguldīt papildu darbu viņu motivēšanā un sagatavošanā.



Mobilitāšu praktiskā organizēšana

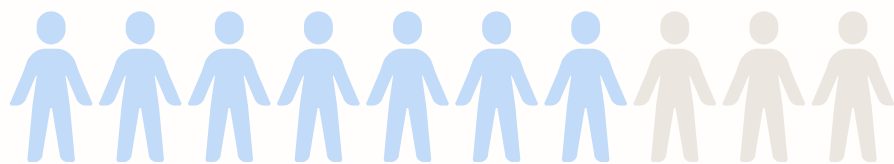
Daļa respondentu norāda uz praktiskiem izaicinājumiem, kas rodas, organizējot mobilitāti atbilstoši konkrētu dalībnieku vajadzībām. Tie saistīti ar drošības un papildu atbalsta nodrošināšanu, valodas barjeru pārvarēšanu, pavadošo personu iesaisti, kā arī piemērotu organizatorisku un finansiālu risinājumu atrašanu.



Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes:

- Viens no galvenajiem izaicinājumiem ir savlaicīgi apzināt, kuriem dalībniekiem nepieciešams papildu atbalsts un kādā jomā. To apgrūtina nepietiekama personāla kapacitāte un papildu laika resursu trūkums.
- Cilvēki, kuriem nepieciešams atbalsts, bieži paši to neafišē.
- Stereotipi un aizspriedumi (galvenokārt neapzināti), kā arī laika trūkums.
- Ne visiem pedagogiem ir pietiekamas zināšanas un praktiskās prasmes darbā ar skolēniem ar īpašām izglītības vajadzībām vai dažādu kultūru pārstāvjiem.
- Atlasot mobilitāšu dalībniekus, izaicinājums ir noteikt, kuriem nepieciešams papildu atbalsts. To pārvarēt palīdz klašu audzinātāju, atbalsta personāla un mobilitātē iesaistīto skolotāju sadarbība.
- Galvenie izaicinājumi ir nepietiekami resursi (finansējums, speciālisti, laiks), darbinieku sagatavotības trūkums darbam daudzveidīgā vidē, kā arī nepietiekama izpratne par iekļaušanas nozīmi organizācijā.
- Skolēni, kurus skar sociāli vai ekonomiski šķēršļi, bieži nepiesakās starptautiskajiem projektiem, jo uzskata, ka ģimene nevarēs to atļauties.
- Nav īsti skaidrs, kā identificēt skolēnus ar mazāk iespējām. Informācija par ģimenes ienākumiem vai veselības stāvokli bieži ir konfidenciāla.
- Ja ir vēlme strādāt ar iekļaušanas aspektu, tad izaicinājumu nav.
- Grūti paredzēt, vai projektā pieteiksies skolēns ar mazāk iespējām.

Vai Jūsu organizācijas īstenotajos Erasmus+ projektos ir piedalījušies dalībnieki ar mazāk iespējām?



JĀ (71%)

NĒ (29%)

“Lielākā daļa skolu sektora respondentu Erasmus+ projektos jau ir iesaistījušies dalībniekus ar mazāk iespējām. Vienlaikus vairāk nekā ceturtdaļa respondentu norāda, ka šādas pieredzes vēl nav, kas parāda, ka organizāciju pieredze iekļaujošas pieejas īstenošanā joprojām ir atšķirīga.”

Kā Jūsu organizācijā tiek organizēta Erasmus+ projektu dalībnieku atlase?

Galvenie secinājumi no atvērtajām atbildēm



Atklāta un caurspīdīga pieteikšanās

Visbiežāk organizācijas īsteno atklātu pieteikšanos, plaši informējot par iespējām piedalīties Erasmus+ projektos skolu mājaslapās, E-klasē, sociālajos tīklos, klašu stundās un informatīvajās sanāksmēs. Daudzās skolās ir izstrādāti atlases nolikumi, izveidotas atlases komisijas un noteikti skaidri atlases kritēriji.



Motivācijas un atbilstības izvērtēšana

Atlase bieži balstās ne tikai formālos kritērijos, bet arī kandidātu motivācijas, intereses un gatavības iesaistīties izvērtēšanā. Šim nolūkam tiek izmantotas motivācijas vēstules, pieteikuma anketas, pašnovērtējuma formas, individuālas pārrunas un intervijas. Vienlaikus tiek vērtēta interese par projekta tēmu, vēlme pārstāvēt skolu un attīstības potenciāls.



Mērķtiecīga dalībnieku ar mazāk iespējām iesaiste

Papildus atklātai pieteikšanās kārtībai daļa organizāciju īsteno mērķtiecīgas darbības, lai sasniegtu dalībniekus ar mazāk iespējām. Tiek organizēta personīga skolēnu uzrunāšana, sadarbojoties ar klašu audzinātājiem, sociālajiem pedagogiem, psihologiem un citiem atbalsta speciālistiem, kā arī skolēni tiek motivēti pieteikties mobilitātēm. Dažās skolās šai mērķgrupai paredzēta prioritāte vai noteikts vietu skaits.



Vienlīdzīgi un neierobežojoši atlases kritēriji

Respondenti uzsver vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu un nediskriminējošu pieeju. Daļa organizāciju atlases procesā neizmanto tādas kritērijas kā augsti mācību sasniegumi, ļoti labas svešvalodu prasmes vai iespēja uzņemt viesskolēnu ģimenē, tādējādi mazinot iespējamās šķēršļus dalībai.



Atbalsta vajadzību apzināšana un atlases pielāgošana

Vairākās skolās atlases procesā tiek apzinātas dalībnieku individuālās vajadzības un izvērtēts nepieciešamais atbalsts. Nepieciešamības gadījumā tiek pielāgots arī pieteikšanās vai atlases process, piemēram, nodrošinot papildu konsultācijas vai alternatīvus pieteikšanās veidus.





Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes:

- Dalībnieki iesniedz pieteikumu un motivācijas vēstuli, bet projekta komanda izvērtē atbilstību, ņemot vērā projekta mērķus un izglītības iestādes prioritātes.
- Ir izstrādāti skaidri vērtēšanas kritēriji. Dalībnieki raksta motivācijas vēstuli, rakstiski atbild uz jautājumiem un piedalās individuālās intervijās.
- Dalībnieki aizpilda pašnovērtējuma anketu un piedalās individuālās intervijās. Skolēni zina, ka daļa dalībnieku būs jaunieši ar mazāk iespējām.
- Mobilitāšu dalībnieku grupas tiek veidotas, neizvirzot tādus nosacījumus kā augstas sekmes, svešvalodu zināšanas vai iespēja uzņemt viesskolēnu ģimenē.
- Projekta komanda kopā ar klašu audzinātājiem apzina skolēnus ar mazāk iespējām. Ja viņi nav pieteikušies, skolēni tiek uzrunāti personīgi un aicināti iesaistīties.
- Visiem skolēniem ir iespēja aizpildīt pieteikuma anketu un piedalīties pārrunās ar atlases komisiju. Skolēni ar mācīšanās grūtībām tiek uzrunāti personīgi un iedrošināti pieteikties.
- Dalība Erasmus+ programmā notiek atklāta konkursa kārtībā, vienlaikus priekšroku dodot skolēniem ar ierobežotām iespējām.
- Dalībniekiem ar ierobežotām iespējām tiek nodrošināti vienkāršāki pieteikšanās veidi, piemēram, mutiska pieteikšanās, kā arī papildu informācija un iedrošinājums.
- Atlases procesā īpaša uzmanība tiek pievērsta iekļaušanai – tiek vērtēta skolēnu motivācija un potenciāls, ne tikai akadēmiskie sasniegumi. Nepieciešamības gadījumā atlases process tiek pielāgots.
- Pieteikšanās informācijā īpaši uzsvērts, ka dalībniekiem nav jāveic līdzmaksājums – visas izmaksas tiek segtas no projekta budžeta un skolēni saņem dienasnaudu personīgajiem izdevumiem ārvalstīs.

Kādi ir lielākie izaicinājumi dalībnieku atlases procesā?

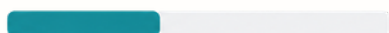
Zema dalībnieku motivācija
vai nedrošība piedalīties



43 %

37 atbildes

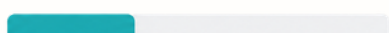
Grūtības identificēt potenciālos
dalībniekus ar mazāk iespējām



29 %

25 atbildes

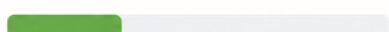
Nepietiekama informācija par
dalībnieku individuālajām vajadzībām
(vajadzības atklājas tikai vēlāk)



25 %

22 atbildes

Nav būtisku izaicinājumu
dalībnieku atlases procesā



23 %

20 atbildes

Bažas par projekta kvalitāti
vai risku pieaugumu



15 %

13 atbildes



Citi minētie izaicinājumi

- Ierobežoti laika un cilvēkresursi atlases procesa īstenošanai – 9 % (8)
- Nepietiekama pieredze vai zināšanas par iekļaujošu atlasī – 8 % (7)
- Administratīvais slogs un sarežģītas prasības atlases procesā – 5 % (4)
- Organizācijas, vadības vai projektu komandas iekšējā pretestība – 5 % (4)

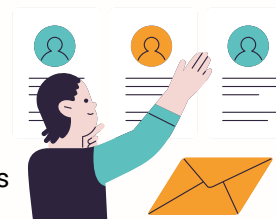
“

Lielākie izaicinājumi dalībnieku atlasē saistīti ar spēju sasniegt, identificēt un motivēt dalībniekus ar mazāk iespējām. Organizācijām nereti trūkst informācijas par potenciālo dalībnieku individuālajām vajadzībām, vai arī tā kļūst zināma tikai projekta īstenošanas laikā.

Savukārt administratīvais slogs, organizācijas iekšējā pretestība un pieredzes trūkums respondentu atbildēs minēti salīdzinoši reti.

Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes:

- Grūti pamatot skolēniem ar augstākiem mācību sasniegumiem, kāpēc mobilitātē tiek izvēlēts skolēns ar mācīšanās grūtībām.
- Grūti pārliecināt pašvaldības grāmatvedību par līdzekļu izmaksu.
- Nav pārliecības, ka pareizi sagatavojam atskaiti par izlietoto finansējumu.
- Sākumā pedagogu kolektīvam un projekta komandai bija neizpratne un bažas par skolēnu ar izglītības, mācību vai sociāliem šķēršļiem iesaisti mobilitātēs. Taču, rūpīgi plānojot mobilitāti, pārrunājot tās norisi ar visiem dalībniekiem un izvēloties katram atbilstošus pienākumus, radās pārliecība, ka ieguldītais darbs sniedz būtisku ieguvumu gan skolēna attīstībā, gan izglītības iestādes kultūrā.



Ar kādiem šķēršļiem visbiežāk saskārušies Jūsu projektos iesaistītie dalībnieki ar mazāk iespējām?



“ Skolu sektorā dalībnieku ar mazāk iespējām iesaiste **Erasmus+** projektos visbiežāk saistīta ar ekonomiskiem, sociāliem un izglītības šķēršļiem.

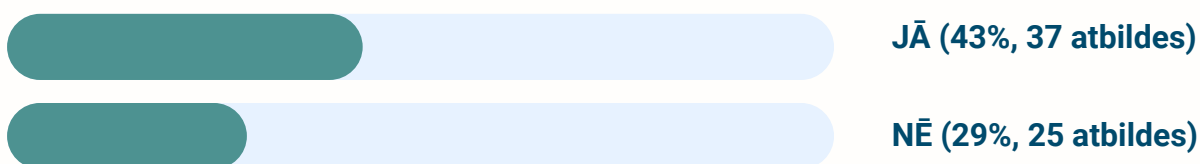
Savukārt veselības problēmas, invaliditāte, ģeogrāfiskie šķēršļi, diskriminācijas riski un kultūras vai migrācijas pieredze respondentu atbildēs minēti retāk.

Vai Jūs zināt par **Erasmus+** programmas finansiālā iekļaušanas atbalsta iespējām dalībniekiem ar mazāk iespējām?

☒ Jā, zinu un esam to izmantojuši	32 % (28)
☒ Jā, zinu, bet neesam izmantojuši	36 % (31)
☒ Esmu kaut ko dzirdējis/-usi, bet neesmu pārliecināts/-a	1 % (1)
☐ Nē, nezinu	1 % (1)

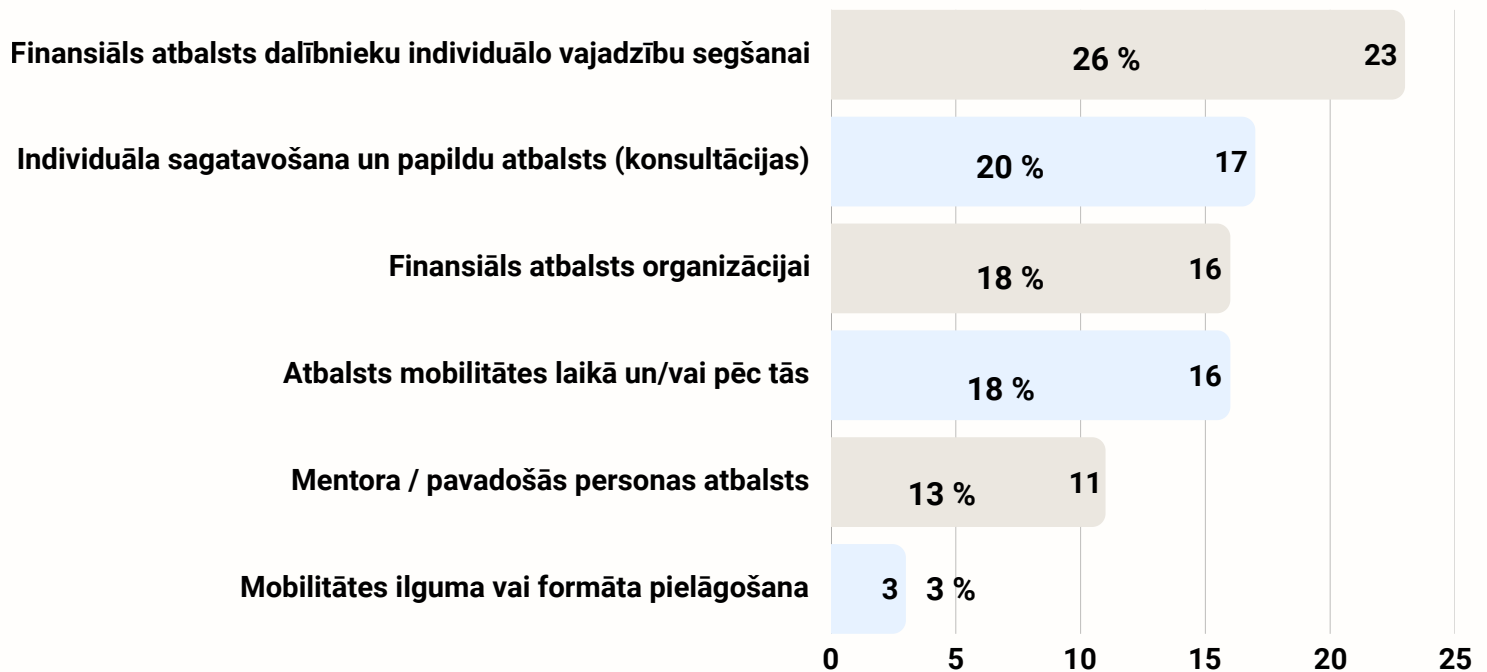
“ Lielākā daļa respondentu ir informēti par **Erasmus+** programmas finansiālā iekļaušanas atbalsta iespējām. Vienlaikus vairāk nekā trešdaļa respondentu norāda, ka, lai gan par šīm iespējām zina, praksē tās nav izmantojuši. Tas var liecināt gan par atšķirīgu organizāciju pieredzi darbā ar dalībniekiem ar mazāk iespējām, gan par nepieciešamību stiprināt praktisko izpratni par to, kādos gadījumos un kādam mērķim **Erasmus+** programmas iekļaušanas atbalstu var izmantot.

Vai Jūsu organizācijas **Erasmus+** projektos tika nodrošināts īpašs atbalsts dalībniekiem ar mazāk iespējām?



“ Ievērojama daļa skolu sektora organizāciju jau ir izmantojušas dažādus atbalsta pasākumus dalībnieku ar mazāk iespējām iesaistei **Erasmus+** projektos.

Kāds atbalsts tika nodrošināts dalībniekiem ar mazāk iespējām?



“

Organizācijas visbiežāk izmanto praktisku un finansiālu atbalstu, lai mazinātu dalības šķēršļus dalībniekiem ar mazāk iespējām. Vienlaikus būtiska loma ir arī individuālai sagatavošanai, konsultācijām un atbalstam mobilitātes laikā.

SECINĀJUMI

Praktisks un finansiāls atbalsts

Visbiežāk minētais atbalsta veids bija ar mobilitāti saistītu praktisku vajadzību nodrošināšana, īpaši dalībniekiem, kuri saskaras ar ekonomiskiem šķēršļiem. Respondenti visbiežāk minējuši:

- apģērba un apavu iegādi;
- čemodānu, somu un citu ceļojumam nepieciešamo lietu nodrošināšanu;
- higiēnas preču iegādi;
- ceļa izdevumu segšanu;
- papildu uzturēšanās izmaksu segšanu;
- palīdzību dokumentu kārtošanā.

Atsevišķos gadījumos tika nodrošināts arī transfērs uz un no lidostas, kā arī atbalsta ierīces.

Individuālas konsultācijas un sagatavošana

Vairākās atbildēs minētas individuālas konsultācijas un papildu sagatavošanās aktivitātes pirms mobilitātes. Dalībniekiem un viņu ģimenēm tika sniegta praktiska palīdzība, organizētas mentoru, psihologa un svešvalodu konsultācijas, kā arī nodrošināts emocionāls atbalsts pirms mobilitātes un tās laikā.

Pavadošo personu un speciālistu atbalsts

Daļa skolu norāda, ka dalībniekiem mobilitātes laikā tika nodrošināts pavadošās personas atbalsts. Atsevišķos gadījumos atbalsta sniegšanā tika iesaistīti arī speciālie vai papildu pedagogi, lai nodrošinātu drošību, individuālu pieeju un pilnvērtīgu iesaisti aktivitātēs.

Individuālo vajadzību ievērošana mobilitātes laikā

Atsevišķās atbildēs minēta arī mobilitātes organizatoriska pielāgošana dalībnieku individuālajām vajadzībām, piemēram, izmitināšana viesnīcā viesģimenes vietā, dzīvošana tuvāk pavadošajiem pedagogiem vai papildu atbalsta nodrošināšana mobilitātes laikā.

Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes:

- Pavadošās personas atbalsts.
- Tika iegādāti čemodāni projekta dalībniekiem, kā arī nodrošināta individuāla pieeja jauniešiem, kuri dažādu iemeslu dēļ nevarēja dzīvot uzņemtajā ģimenē, piemēram, organizējot dzīvošanu viesnīcā tuvāk pedagogiem.
- Pavadošās personas atbalsts skolēniem. Uz vieniem un tiem pašiem kursiem dodas 2–3 pedagogi, lai nepieciešamības gadījumā atbalstītu kolēģi, kuram ir veselības problēmas vai invaliditāte.
- Mobilitātē tika iesaistīti skolēni, kuri saskaras ar ekonomiskiem šķēršļiem. Lai nodrošinātu viņiem vienlīdzīgas iespējas piedalīties *Erasmus+* mobilitātēs, tika iegādāts sezonai un galamērķim piemērots apģērbs un apavi, kā arī nodrošināta ceļojuma soma.
- Nodrošinājām individuālas konsultācijas un praktisku palīdzību skolēniem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem, lai palīdzētu sagatavoties mobilitātēm. Vienā no mobilitātēm viens no pavadošajiem pedagogiem bija speciālais pedagogs, kurš nodrošināja dalībnieci individuālajām vajadzībām atbilstošu atbalstu, mācību satura adaptāciju un psiholoģisko drošību visā mobilitātes laikā.
- Skolēniem tika nodrošināts pavadošās personas atbalsts mobilitātes laikā, lai garantētu drošību, emocionālo atbalstu un palīdzību ikdienas situācijās ārvalstīs. Atsevišķos gadījumos palīdzējām segt arī ceļa izdevumus, tostarp nodrošinot transfēru uz un no lidostas, kā arī sniedzām individuālas konsultācijas pirms mobilitātes.
- Dokumentu kārtošana, apavi, apģērbs, somas, aksesuāri, higiēnas preces u. c.
- Finansiālais atbalsts tika nodrošināts apģērba, apavu, čemodāna un ceļošanai nepieciešamo higiēnas preču iegādei. Tika organizētas individuālas konsultācijas, pārrunātas nepieciešamās lietas, iepirkumi veikti kopā ar pavadošo personu, kā arī nodrošināts emocionāls atbalsts mobilitātes laikā.

Kādi ir galvenie ieguvumi no dalībnieku ar mazāk iespējām iesaistes *Erasmus+* projektos?

Dalībnieku personīgā izaugsme
(pašapziņas, motivācijas, sociālo prasmju pieaugums)

68 %

Pozitīva ietekme uz mācību progresu un mācību turpināšanu
(lielāka iesaiste, uzlaboti mācību rezultāti, mazāks priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risks)

49 %

Pozitīva ietekme uz citiem dalībniekiem / grupu kopumā
(empātijas, sadarbības un savstarpējās sapratnes pieaugums)

46 %

Organizācijas kapacitātes un iekļaujošās kultūras stiprināšana

39 %

Ieguldījums sabiedrības vienotībā un noturībā

28 %

Projektu un partnerību kvalitātes pieaugums
(jēgpilnāks saturs, spēcīgāka sadarbība ar partnerorganizācijām)

14 %

Šobrīd neredzam būtiskus ieguvumus

1 %

“**Organizācijas dalībnieku ar mazāk iespējām iesaisti *Erasmus+* projektos galvenokārt saista ar ieguvumiem pašiem dalībniekiem.**

Visbiežāk tiek izcelta personīgā izaugsme, pašapziņas un motivācijas pieaugums, kā arī pozitīva ietekme uz mācību procesu. Vienlaikus respondenti norāda, ka ieguvēji ir arī citi projekta dalībnieki un organizācija kopumā, jo līdzdalība veicina empātiju, savstarpējo izpratni un iekļaujošākas vides veidošanos.

Pašapziņas un pašpārliecinātības pieaugums

Visbiežāk minētais ieguvums ir lielāka pārliecība par sevi un savām spējām. Respondenti norāda, ka pēc mobilitātēm dalībnieki kļuvuši drošāki, atvērtāki jaunai pieredzei, drosmīgāki komunikācijā un gatavāki iesaistīties dažādās aktivitātēs.

Sociālo un komunikācijas prasmju attīstība

Daudzās atbildēs minēta sadarbības prasmju uzlabošanās, spēja komunicēt ar dažādiem cilvēkiem un veiksmīgāk iekļauties kolektīvā. Mobilitātes palīdzējušas veidot jaunus kontaktus, mazināt komunikācijas barjeras un attīstīt prasmes darboties starptautiskā vidē.

Motivācijas un līdzdalības pieaugums

Respondenti bieži norāda, ka pēc mobilitātēm pieaug motivācija mācīties, iesaistīties skolas dzīvē un izmantot citas attīstības iespējas. Daļa dalībnieku kļuvuši aktīvāki projektu darbā, skolēnu pašpārvaldē un citās skolas aktivitātēs. Atsevišķās atbildēs minēta arī pozitīva ietekme uz mācību sasniegumiem un turpmākajām izglītības izvēlēm.

Svešvalodu prasmju uzlabošanās

Vairāki respondenti uzsver, ka mobilitātes palīdzējušas pārvarēt nedrošību svešvalodas lietošanā, uzlabot komunikācijas prasmes un iegūt pārliecību par spēju sazināties starptautiskā vidē.

Patstāvības un dzīves prasmju attīstība

Mobilitātes veicinājušas lielāku patstāvību, spēju orientēties jaunā vidē, risināt praktiskas situācijas un uzņemties atbildību par savu rīcību. Daudziem jauniešiem tā bijusi pirmā pieredze ārpus ierastās vides bez ģimenes atbalsta.

Plašāks redzesloks un piederības sajūtas stiprināšana

Daudziem dalībniekiem mobilitāte bijusi pirmā pieredze ārvalstīs, kas palīdzējusi iepazīt citas kultūras, paplašināt redzesloku un noticēt savām iespējām. Vairākās atbildēs minēts arī tas, ka mobilitātes veicinājušas savstarpēju pieņemšanu, mazinājušas stereotipus un stiprinājušas piederības sajūtu kolektīvā.

Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes

- Viens no galvenajiem ieguvumiem ir iespēja piedalīties mobilitātē, kas veicina pašapziņas un sociālo prasmju attīstību. Skolēns, kam pirms tam bija nedrošība komunicēt angļu valodā, mobilitātes laikā piedalījās diskusijās un kopīgās aktivitātēs ar uzņemotās skolas skolēniem, **mobilitātes beigās bija kļuvis daudz pārliecinātāks par sevi, uzlaboja komunikācijas prasmes un vēlāk iesaistījās arī citās klases, skolas un pašvaldības aktivitātēs.**
- Skolotāja no lauku reģiona piedalījās Erasmus+ profesionālās pilnveidesursos ārvalstīs. Sākumā viņa jutās nedroša un baidījās komunicēt svešvalodā, taču kursu laikā iesaistījās grupu aktivitātēs, darbnīcās un kultūras pasākumos. Pakāpeniski **uzlabojās viņas komunikācijas prasmes, viņa kļuva pārliecinātāka par sevi** un ieguva profesionālus kontaktus citās valstīs.
- Piemēram, skolēnu grupa devās īstermiņa mobilitātē (bija pedagogi, kas pirms tam iebilda, ka atsevišķi skolēni tiek šādi "apbalvoti"); šīs nedēļas laikā **pieauga skolēnu mācību motivācija, viņi izveidojās kā spēcīgs kolektīvs, pieauga viņu empātija un rūpes citam par citu.**
- Skolēnu, kurš mūsu skolā bija diezgan nepieņemts savu fizisko īpatnību dēļ, projekta braucienā novērtēja viņa talanta dēļ. Partneru skolēni izcēla šo jauniešu un vēlējās ar viņu sadarboties. Rezultātā mūsu skolas **skolēni arī sāka uz viņu raudzīties citādāk, sāka kontaktēties un pieņemt.**
- Skolēns pēc mobilitātes demonstrē lielāku sociālo aktivitāti, labprātīgi iesaistās citos projektos, uzlabotas svešvalodu zināšanas veicina labākus rezultātus CE 9. klasē.

- Skolēns no maznodrošinātas ģimenes devās *Erasmus+* projektā un pirmo reizi mūžā lidoja ar lidmašīnu, dzīvoja viesnīcā.
- Projektā piedalījās skolnieks, kurš šaubījās par savām zināšanām, reti iesaistījās diskusijās, viņa vidējais vērtējums angļu valodā bija 5 balles. Mobilitātes laikā skolnieks piedalījās darba grupās, sagatavoja prezentācijas un uzstājās. Sākumā ar lielu uztraukumu, taču ar skolotāju un pārējo dalībnieku atbalstu viss izdevās ļoti labi. Viņš bija ārpus ierastās vides, bez pārējo vērtējuma. **Pēc mobilitātes ievērojami uzlabojās skolnieka ikdienas darbs.**
- Mums ir bijuši gadījumi, kad skolēni no sociāli mazāk aizsargātas ģimenes sākotnēji šaubījās par dalību projektā finansiālu un emocionālu iemeslu dēļ. Pateicoties individuālām konsultācijām, sarunām ar ģimeni un nodrošinātajam atbalstam, skolēni piedalījās mobilitātēs. **Pēc atgriešanās viņi kļuva pārliecinātāki, aktīvāk iesaistījās skolas pasākumos un uzdrošinājās uzņemties iniciatīvu arī citos projektos.**
- Daudziem skolēniem *Erasmus+* mobilitāte ir pirmā pieredze ārpus Latvijas. Šī pieredze palīdz viņiem kļūt patstāvīgākiem, drošākiem un atvērtākiem, kā arī bieži iegūt jaunus draugus gan no citām valstīm, gan arī no savas skolas. Pēc mobilitātēm skolēni aktīvāk iesaistās skolas dzīvē – dalās ar iegūto pieredzi, vada nodarbības vai prezentācijas skolasbiedriem, skolotājiem un vecākiem.
- Šie dalībnieki parasti dzīvo ļoti ierobežotā un šaurā burbulī, viņiem nav priekšstats par to, ko nozīmē ceļot, lidot ar lidmašīnu, viņiem ir vāja izpratne vai priekšstats par to, ka dzīve citās valstīs ir pilnīgi atšķirīga. Pēc šādas pieredzes šiem dalībniekiem **pieaug motivācija nākotnē izmantot citas viņiem pieejamās iespējas un pašiem meklēt šādas iespējas.**

Ko Jūsu organizācija darītu citādi nākamajos *Erasmus+* projektos?

Precīzāka dalībnieku vajadzību un šķēršļu apzināšana

Vairākas skolas norāda, ka nākotnē vēlētos labāk izprast potenciālo dalībnieku vajadzības un iespējamos šķēršļus dalībai mobilitātēs. Respondenti min nepieciešamību savlaicīgāk identificēt nepieciešamo atbalstu, padziļināti apzināt dalībnieku situāciju un pilnveidot vajadzību apzināšanas procesu.

Aktīvāka dalībnieku ar mazāk iespējām uzrunāšana

Bieži minēta vēlme vairāk iedrošināt un motivēt dalībniekus ar mazāk iespējām iesaistīties projektos. Atbildēs uzsvērtā personīga uzrunāšana, ciešāka sadarbība ar vecākiem un mērķtiecīgāka informācijas sniegšana par pieejamajām iespējām un atbalstu.

Plašāka sagatavošana un komunikācija

Respondenti norāda, ka lielāku uzmanību pievērstu komunikācijai ar skolēniem un viņu ģimenēm, kā arī sagatavošanai pirms mobilitātēm. Daļa skolu atzīst, ka rūpīgāka sagatavošana un savlaicīga informācijas sniegšana var palīdzēt novērst sarežģījumus mobilitātes laikā.

Esošās pieejas pilnveidošana, saglabājot elastību

Vienlaikus ievērojama daļa respondentu norāda, ka būtiskas izmaiņas neplāno. Atbildēs bieži uzsvērts, ka līdzšinējā pieeja ir bijusi veiksmīga, bet katrs projekts un dalībnieks ir atšķirīgs, tādēļ svarīgi saglabāt elastību un pielāgot risinājumus konkrētajai situācijai.



Vairākas aptaujas dalībnieku atbildes

- Precīzāk noskaidrotu iekļaujošo skolēnu vajadzības.
- Uzrunātu, iedrošinātu, motivētu dalībniekus ar mazāk iespējām piedalīties projekta mobilitātēs.
- Bieži vien nepieciešama papildus komunikācija ar dalībnieku un ģimeni, tāpēc veltītu vairāk laika komunikācijai, jo ir bijuši starpgadījumi, kad nepietiekamas komunikācijas dēļ dalībnieka pieredze mobilitātē ir negatīva, jo trūkst zināšanu gan par ceļošanu, gan par uzņemošās valsts kultūru.
- Dziļāk izpētītu potenciālo dalībnieku iespējamās šķēršļus.
- Izstrādātu detalizētāku potenciālo dalībnieku aptaujas anketu, iekļaujot tajā jautājumu par dalībnieka īpašām vajadzībām saistībā ar dalību projektā.
- Aktīvāk reklamētu dalību projektos tieši potenciālajiem kandidātiem ar mazāk iespējām, lai pārvarētu viņu bailes un nedrošību par savām spējām un parādītu, ka viss ir iespējams.
- Izsūtot informāciju par iespēju piedalīties projektā, minēt, ka tiek gaidīti jaunieši no lauku rajoniem, maznodrošinātām ģimenēm utt.
- Skaidrotu klases audzinātājiem iekļaušanas dažādos aspektus, jo kopumā organizācijā ir diezgan stereotipisks priekšstats, kas ir iekļaušana – fokusējoties tikai uz mācīšanās grūtībām vai sociāli nelabvēlīgām ģimenēm.
- Ciešāka sadarbība ar partnerorganizācijām jau plānošanas posmā, lai nodrošinātu vēl precīzāku aktivitāšu atbilstību dalībnieku vajadzībām.
- Domājam, ka mūsu skolā jau izveidojusies sistēma, kā motivēt skolēnus ar šķēršļiem iekļauties mobilitāšu aktivitātēs. Bet katrā projektā var būt citas situācijas, tāpēc rīkosimies atbilstoši tai, vienmēr motivējot pieteikties arī skolēnus ar mazākām iespējām.
- Katrs gadījums ir savādāks. Nav standartizētas pieejas. Varbūt mazāk šaubītos un uztrauktos, vai skolēni un pavadošie skolotāji tiks galā. Jo līdz šim viss labi izdevies, jo bijis pamatīgs sagatavošanās darbs.
- Šobrīd esošās metodes darbojas ļoti efektīvi.

“

Aptaujas rezultāti rāda, ka **skolu sektora organizācijas kopumā apzinās Erasmus+ programmas iekļaušanas un daudzveidības prioritātes nozīmi un integrē to projektu īstenošanā**. Vienlaikus iekļaujošās pieejas īstenošana praksē joprojām saistīta ar izaicinājumiem, īpaši dalībnieku ar mazāk iespējām identificēšanā, motivēšanā un nepieciešamā atbalsta nodrošināšanā. Rezultāti norāda arī uz resursu pieejamības un personāla sagatavotības nozīmi darbam daudzveidīgā un iekļaujošā vidē.

Aptaujā iegūtās atbildes liecina, ka **Erasmus+ projekti var būtiski ietekmēt dalībnieku ar mazāk iespējām personīgo izaugsmi**. Visbiežāk minēts pašapziņas un motivācijas pieaugums, sociālo un komunikācijas prasmju attīstība, plašāks redzesloks un aktīvāka iesaiste skolas un sabiedrības dzīvē. Atsevišķi piemēri liecina arī par pozitīvu ietekmi uz iesaisti mācību procesā, mācību motivāciju un turpmākajām izglītības un karjeras izvēlēm.

Veiksmīga iekļaušana sākas jau projekta plānošanas posmā – ar iedrošināšanu, savlaicīgu vajadzību apzināšanu un individuālu sagatavošanu, un daudziem dalībniekiem Erasmus+ projekti var kļūt par nozīmīgu pagrieziena punktu personīgajā izaugsmē.

Paldies visām organizācijām par dalību aptaujā un dalīšanos pieredzē!

Jūsu atbildes palīdz labāk izprast iekļaušanas izaicinājumus un ieguvumus skolu izglītības sektorā un sniedz vērtīgu ieguldījumu Erasmus+ programmas turpmākajā attīstībā.



Plašāka informācija par prioritāti un noderīgi resursi:
<https://www.erasmusplus.lv/ieklausana-un-daudzveidiba>

SALTO Resursu centra iekļaušanas un daudzveidības stiprināšanai izglītības un mācību jomā mājaslapa: <https://saltoinclusion.eu>



erasmusprioritates@viaa.gov.lv



+371 67785405

